

Piotr Daranowski

Ludność rdzenna - prawo do samostanowienia - Grenlandia

Polski Rocznik Praw Człowieka i Prawa Humanitarnego 5, 143-157

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Piotr Daranowski

Wydział Prawa i Administracji UŁ

Ludność rdzenna – prawo do samostanowienia – Grenlandia

Słowa kluczowe: ludność rdzenna; prawo do samostanowienia ludności rdzennej; prawny status Grenlandii

1. Kim jest ludność rdzenna i „od kiedy” fenomen ludności rdzennej pojawia się w narracji prawa międzynarodowego?

1.1. Sformalizowanie debaty o fenomenie ludności rdzennej¹ w perspektywie prawa międzynarodowego publicznego to początek lat 70. Debata podjętej w łonie ONZ², to – w najszerszym społecznie wymiarze – akt dostrzeżenia w ludności rdzennej, marginalizowanej z różnych powodów i przyczyn, uczestnika cywilizacyjnego i kulturowego rozwoju społeczności międzynarodowej. W następstwie zaś podjęcia debaty, inicjacja w istocie procesu podmiotowego usamodzielniania ludności rdzennej³ w jej obrębie.

1.2. W narracji prawa międzynarodowego nie odnajdujemy ustalonej i przyjętej jako wzorcowej definicji ‘ludności rdzennej’. W debatach, także międzynarodowych gremiów, przyjmuje się jako opisującą jej istotę definicję następującą:

---

¹ Opisany także w narracji międzynarodowej anglojęzycznymi terminami: *Tribal Peoples*, *First Peoples*, *Native Peoples*, zaś w narracji krajowej terminami: *adivasis* (Indie), *aboriginal* (Kanada, Australia), *hilltribes* (Tajlandia).

² W 1972 r. Podkomisja ds. Zapobiegania Dyskryminacji i Ochronie Mniejszości podjęła analizę problemu dyskryminacji ludności rdzennej, efektem której było – przyjęte w 1986 r. – sprawozdanie Specjalnego Sprawozdawcy Martineza Cobo, zatytułowane *Study of the problem discrimination against indigenous people* – E.CN. 4/Sub. 2.1986/7/Add.4. Aktualnie debata nad prawami ludności rdzennej prowadzona jest w łonie (współdziałających ze sobą): Stałego Forum ds. Ludności Rdzennej (działającego od 2002 r.) organu pomocniczego Rady Gospodarczo-Społecznej; Forum Ekspertów ds. Praw Ludności Rdzennej (działającego od 2007 r.) organu pomocniczego Rady Praw Człowieka i Specjalnego Sprawozdawcy, ustanowionego przez Komisję Praw Człowieka (obecnie Radę Praw Człowieka) w 2001 r.

³ Szacunki ilościowe zjawiska ludności rdzennej wskazują na krąg 370 milionów ludzi zamieszkujących w 90 krajach, tworzących 5 000 różnych grup, stanowiących około 5% całej populacji globu, stanowiących 15% ludności ubogiej w skali globu i 1/3 ludności skrajnie ubogiej w jej obrębie. Zob. International Fund for Agricultural Development, *Engagement with Indigenous People*, 2009.

„Rdzennymi społecznościami są te, które są historyczną kontynuacją społeczności doby przed inwazyjnej i kolonialnej, dokonanej na jej terytorium, i uważają się za byt odrębny od innych części społeczeństwa aktualnie dominujących na tym terytorium, lub jego części. Stanowiąc nie dominującą część społeczności, są zdeterminowane zachować, rozwijać i przekazywać przyszłym pokoleniom swe dziedziczone terytoria i swą etniczną tożsamość, jako fundament kontynuacji swego bytu jako ludu, w zgodności z jego kulturowymi wzorcami, społecznymi instytucjami i porządkiem prawnym.

Ta historyczna kontynuacja może polegać na kontynuacji, w okresie trwającym do chwili obecnej, jednego lub wielu następujących czynników:

a) zajmowania dziedzicznych ziem lub co najmniej ich części,
 b) wspólnoty przodków będących pierwotnymi mieszkańcami tych ziem,
 c) kultury w szerokim tego słowa rozumieniu, lub w szczególnych jej przejawach (takich jak religia, życie w systemie plemiennym, członkostwie społeczności rdzennej, sposobie ubioru, sposobie utrzymywania się, stylu życia, itp.),

d) języka (czy to języka używanego jako mowa ojczysta, jako przyjętej formuły komunikacji w domu i w rodzinie, lub też podstawowego, preferowanego, zwyczajowo przyjętego języka powszechnego),

e) zamieszkiwania pewnych części państwa lub pewnych regionów świata,
 f) innych istotnych czynników.

W indywidualnym wymiarze, osobą ludności rdzennej jest ten, kto należy do ludności rdzennej w następstwie samoidentyfikacji siebie jako takiej (świadomość grupy) oraz osoba uznana i akceptowana przez tę ludność jako jeden z jej członków (akceptacja grupy).

Należy do tych wspólnot suwerenne prawo i władza decydowania o tym, kto należy do ich kręgu, z wykluczeniem zewnętrznego nacisku”⁴.

2. Przywołana definicja akcentuje dla podejmujących próbę wskazania reguł sankcjonujących rzeczywiste uczestnictwo i obecność ludności rdzennej w obrocie prawno-międzynarodowym, ze szczególną siłą, trzy podstawowe wątki. Są nimi – sygnalizowane definicją *bezpośrednio*: (i) Uszanowanie pierwszeństwa ludności rdzennej do zajmowania i użytkowania ‘jej’ terytorium oraz (ii) Uszanowanie kulturowej odrębności/tożsamości ludności rdzennej we wszystkich ‘jej’ wymiarach. *Pośrednio* zaś (iii) – Uszanowanie podmiotowej samodzielności tej społeczności w relacji z innymi, podmiotowo samodzielnymi, społecznościami w obrębie państwa, przede wszystkim zaś w relacji z samą władzą państwa.

Te wątki odniesione być muszą do podstawowych, kluczowych pojęć/instytucji prawa międzynarodowego publicznego ukształtowanych do chwili podejmowania procesu normowania tym właśnie prawem statusu ludności rdzennej. A więc instytucji ukształtowanych do chwili przyjęcia w 2007 r.

⁴ E.CN.4/Sub. 2/1986/7/Add. 4.para. 379.

Deklaracji Organizacji Narodów Zjednoczonych o Prawach Ludności Rdzennej [dalej: Deklaracja]⁵. Rozważania polegać zatem muszą na analizie i na ocenie normujących prawa ludności rdzennej postanowień przywołanej Deklaracji⁶, w ich właśnie perspektywie⁷.

Procesy i etapy kształtowania się na linii czasu kluczowych, dla analizy sygnalizowanych definicją wątków, pojęć/instytucji prawa międzynarodowego, uzasadniają ‘odwrócenie’ kolejności ich rozważania.

2.1. Uszanowanie podmiotowej samodzielności społeczności ludności rdzennej w relacji wobec innych społeczności w obrębie państwa, jak i jej podmiotowej relacji z władzą państwa

Ten wątek odnieść trzeba do pojęć/instytucji – ‘samostanowienie/samookreślenie’ i ‘prawo do samostanowienia/prawo do samookreślenia’⁸ – i wskazać, że Deklaracja w art. 3 stwierdza, iż ‘ludność rdzenna’ prawem tym dysponuje⁹.

Klauzula art. 3 Deklaracji w sposób oczywisty sankcjonuje rozszerzenie kręgu podmiotów, beneficjentów prawa do samostanowienia – w perspektywie samostanowienia *wewnętrznego*. Obok bowiem naturalnego jego dysponenta, jakim jest społeczność państwa, suweren, obywatele państwa *en bloc*, a także uznanego na linii czasu uprawnionego również dysponenta prawa do samostanowienia, jakim jest w obywatelskim kręgu przynależna doń mniejszość – ‘narodowa, etniczna, religijna i/lub językowa’(o właściwej sobie konfiguracji cech)¹⁰ – bieg historii czyni, a Deklaracja potwierdza, iż jego beneficjentem staje się wyróżniony w obywatelskim kręgu podmiot nowy i autonomiczny – ludność rdzenna. Ten akt poszerzenia kręgu podmiotów samodzielnie o sobie stanowiących jest efektem ewolucji prawa do samostanowienia *ludów* zapisanego w art. 1 (2) Karty Narodów Zjednoczonych.

⁵ A/RES/61/295; Deklaracja została przyjęta 13 września 2007 r. na 61 sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ stosunkiem głosów 143 – 4 (Australia, Kanada, Nowa Zelandia, Stany Zjednoczone) – 11.

⁶ Autor dzieli powszechny w doktrynie pogląd, iż Deklarację, w kręgu niewiążących rezolucji Zgromadzenia Ogólnego ONZ, w chwili ich przyjęcia, ujmują zasady/reguły prawa międzynarodowego będące zarówno refleksem ‘progresywnego jego rozwoju’, jak i zasady/reguły powszechnego prawa zwyczajowego dotyczące normowanej Deklaracją materii.

⁷ Jako współtworzącą fundament ‘prawa ludności rdzennej’ przywoływana jest także obok Deklaracji, jako swoiste uzupełnienie jej przekazu (*lex specialis*), konwencja Międzynarodowej Organizacji Pracy nr 169 – przyjęta 7 czerwca 1989 r. – dotycząca ludności tubylczej i plemiennej w krajach niezależnych, z uwagi na szczególnie silne akcentowanie uprawnień tej ludności do ziemi (Część II – art. 13–19).

⁸ Terminów prawnych ekwiwalentnego znaczenia i wagi.

⁹ Art. 3 Deklaracji „Ludność rdzenna ma prawo do samookreślenia. Z mocy tego prawa swobodnie określa swój status polityczny i swobodnie dąży do własnego rozwoju gospodarczego, społecznego i kulturowego.” Zob. http://www.un.org/esa/socdev/unpfii/documents/DRIPS_Polish.pdf

¹⁰ Opinia doradcza w sprawie szkół mniejszościowych w Albanii, 1935 P.C.I.J. (Ser. E) No. 11 (6 Apr. 1935); Zob. też P. Daranowski, *Prawa mniejszości w powszechnym prawie międzynarodowym*, [w:] *Sytuacja ludności polskiej na Wschodzie w świetle obowiązującego prawa i praktyki*, red. Dariusz Górecki, Toruń 2009, s. 29–70.

Ewolucji, będącej pochodną potrzeby (konieczności) jego funkcjonalnej wykładni, wywołanej dynamiką dostrzegania przeobrażeń tkanki społecznej członków społeczności międzynarodowej po 1945 r., tak w wymiarze krajowym, jak i międzynarodowym. Przeobrażeń, obiegu których sygnalizują i dalszą funkcjonalną wykładnię art. 1 (2) Karty NZ stymulują – czego Deklaracja jest właśnie wyrazem – zapisy klauzul art. 1.1. obu Międzynarodowych Paktów Praw Człowieka. Artykułu stanowiącego, w klauzuli pierwszej, o prawie *‘wszystkich ludów* (p. m.) do samostanowienia’¹¹, na mocy którego – jak stanowi klauzula druga artykułu – „swobodnie ustanawiają swój status polityczny i swobodnie kontynuują swój rozwój gospodarczy, społeczny i kulturalny”¹².

Materializacja samostanowienia przez *każdy lud* (tj. ogół społeczności obywatelskiej państwa; mniejszość ‘narodową, etniczną, religijną i/lub językową’) jest (staje się) następstwem materializacji praw człowieka, wszystkich i każdego z osobna¹³. Praw grupowych, jak i praw indywidualnych każdej z osób lud ten stanowiących. Ludność rdzenna zatem, jak i każda osoba do niej należąca – podobnie jak każdy lud i osoby do niego należące – beneficjenci prawa do samostanowienia – korzystają z pełnej gamy praw człowieka.

Przywołany Deklaracją zbiór praw pozwala, w odwołaniu do klasycznych kryteriów ich różnicowania, jak i form ich ujęcia, wskazać na wspólne wszystkim ludom, podstawowe prawa obywatelskie i polityczne, prawa ekonomiczne, społeczne i kulturalne, a także ich grupowy i indywidualny wymiar¹⁴.

---

¹¹ Zob. *The Charter of the United Nations, A Commentary*, Vol. I [red. Bruno Simma], Oxford University Press, 2002, s. 53 – „After the Covenants came into force, this principle grew into an obligation binding upon the parties to the Covenants. Art. 1 of the Covenants serves not only to confirm and strengthen the right of self-determination as mentioned in art. 1(2) of the UN Charter, but also to create a new and independent legal basis for this right. In addition, these treaty obligations are of the great importance for the interpretation of the Charter, since they have been elaborated by organ of the UN and thus can be seen a certain sense as the implementation of the Charter Task. Zob. też. S. James Anaya, *Indigenous Peoples in International Law*, Oxford University Press, 1996, s. 75–96.

¹² Jw. S. 54 „(...) one can state that the second sentence of Art. 1 of the human rights Covenants is intended only to protect the right of self-determination of a sovereign State. However, this kind of protection does not cover the whole concept of self-determination, since the essential problem of this right relates to questions concerning the treatment of minorities and their inalienable rights of their interest have been disregarded.”

¹³ McCorquodale, *Self-Determination; A Human Rights Approach*, 4 *International and Comparative Law Quarterly* (1994), s. 857–885; zob. też. K. Knop, *Diversity and Self-Determination in International Law*, Cambridge 2004, s. 81–82.

¹⁴ Art. 1 Deklaracji „Ludność rdzenna, zarówno poszczególne jednostki, jak i całość, ma prawo do pełnego korzystania z praw człowieka i fundamentalnych wolności, uznanych w Karcie Narodów Zjednoczonych, Deklaracji Praw Człowieka i w międzynarodowym prawie praw człowieka.”; zob. też. P. Jones, *Human rights, Group Rights, and People's Rights*, 21 *„Human Rights Quarterly”* (1999), s. 80–107.

Przede wszystkim jednak Deklaracja – co jest istotą jej przesłania – skupia uwagę na uszczegółowionych redakcją, właściwych ‘rdzennemu’ środowisku prawach i ich parametrach, w tle których odnajdujemy – co oczywiste – przesłanie wszystkich praw podstawowych Paktami ujętych.

Nim przejdziemy do przeglądu praw ludności rdzennej, służących uszanowaniu jej kulturowej odrębności/tożsamości, a następnie stanowiących tytuł do ‘zajmowania dziedzicznych ziem’, dopełnijmy analizy przewidzianych Deklaracją formuł jej – *wewnętrznego* – samostanowienia, bowiem sama konstatacja prawa do korzystania z tegoż – w art. 3 Deklaracji – regulacji tej materii nie wyczerpuje.

Założenie swobodnego określenia przez ludność rdzenną swego statusu politycznego, a równoległe samodzielnej dbałości o swój rozwój gospodarczy, społeczny i kulturalny implikuje podjęcie i prowadzenie przez ludność rdzenną dialogu z władzami państwa. Inicjację dialogu w przedmiocie politycznej reprezentacji ludności rdzennej, jej statusu, jak i wariantów włączenia rdzennych struktur w państwową tkankę instytucji i zachodzących w nich procesów, a następnie, prowadzenie (kontynuowanie) tego dialogu w przyjętych za zgodą stron instytucjonalnych formułach. Sens jego prowadzenia – urzeczywistniającego wszak proces samostanowienia ludności rdzennej i niosącego z sobą możliwą perspektywę pełnego spełnienia praw ludności rdzennej – trafnie oddaje i opisuje termin dokonywania aktem dialogu, aktu „spóźnionej budowy Państwa”.

Parametry tej koniecznej interakcji, jak również nieuniknione, w momencie jej inicjacji, różne stopnie, obiektywnie możliwego, usankcjonowania prawem formuł dialogu z ludnością rdzenną obrazuje szereg postanowień Deklaracji.

O zupełnie podstawowym ich wymiarze mowa w art. 19 Deklaracji stanowiącym, iż „Państwa *konsultują* i *współpracują*(p. m.) z ludnością rdzenną w dobrej wierze poprzez ich *własne instytucje przedstawicielskie* (p.m.) w celu otrzymania ich wcześniejszego, dobrowolnego pozwolenia przed wprowadzeniem środków ustawodawczych lub administracyjnych, które by mogły mieć na nie wpływ.” Artykuł sygnalizuje o akcie konsultowania z instytucjami przedstawicielskimi ludności rdzennej rozwiązań (ustawowych/administracyjnych) przygotowanych *samodzielnie* przez władze państwa w zamiarze wprowadzenia ich w życie. Podobnie przesłanie odnajdujemy w art. 32 (2) Deklaracji stanowiącym o akcie *konsultacji i współpracy* „(...) w celu uzyskania dobrowolnego pozwolenia przed zatwierdzeniem jakiegokolwiek projektu mającego wpływ na ich [ludności rdzennej p. m.] ziemie lub terytoria (...)”¹⁵.

W zupełnie innej perspektywie parametry tej interakcji ujmuje art. 18 Deklaracji stanowiący, iż ludność rdzenna „(...) ma prawo *do brania udziału*

¹⁵ Zob. też art. 10 i 29 (2) Deklaracji.

w podejmowaniu decyzji (p. m.) w sprawach, które miałyby wpływ na ich prawa”. Zatem perspektywie udziału *ab initio*, wybieranych samodzielnie przez ludność rdzenną jej przedstawicieli wg ukształtowanych jej tradycją procedur – w procesie projektowania i stabilizowania ostateczną decyzją – stanowi jednostkowe rozwiązanie sygnalizowanych artykułem spraw. Ta klauzula, w szerszym niż czyni to sam art. 18 zakresie, implikuje także (sygnalizowany już praktyką państw) wariant gwarantowania przedstawicielom ludności rdzennej stałego udziału jej reprezentacji w pracach legislacyjnych państwa, z przedstawicielstwem parlamentarnym ludności rdzennej łącznie.

Natomiast może także – w możliwych obiektywnie i uzgodnionych przez strony dialogu przypadkach – ową interakcję urzeczywistniać – jak stanowi art. 4 Deklaracji – materializacja prawa ludności rdzennej „(...) do *autonomii* (p. m.) bądź też *samorządu* (p. m.) w kwestiach wewnętrznych i lokalnych, jak również do dysponowania środkami na sfinansowanie swoich funkcji autonomicznych”. Urzeczywistniony zatem może zostać w najwyższym – ‘materialnie’ – stopniu, gdy mowa o autonomii/samorządzie¹⁶, zakres politycznego *wewnętrznego* samostanowienia ludności rdzennej¹⁷. A także – ‘formalnie’ – tj. w określonej, wola stron prowadzonego dialogu, przestrzeni państwa.

2.2. Uszanowanie kulturowej odrębności/tożsamości społeczności ludności rdzennej w relacji wobec innych społeczności w obrębie państwa we wszystkich tego wymiarach.

Zacznem praw stanowiących o kulturowej odrębności/tożsamości ludności rdzennej jest art. 1 i art. 15 Międzynarodowego Paktu Praw Gospodarczych, Ekonomicznych i Kulturalnych. Art. 15 w ustępie 1 stanowi o „prawie każdego do a) brania udziału w życiu kulturalnym;” w ustępie 2 stanowi o obowiązku państwa „pełnego urzeczywistnienia tego prawa” polegającego na podjęciu działań „niezbędnych dla zachowania rozwoju i upowszechniania (...) kultury”, w poszanowaniu, jak stanowi ustęp 3 „Wolności niezbędnej dla (...) działalności twórczej.”

Pojęcie ‘kultury’ kluczowe dla rozumienia sensu prawa opisanego art. 15 i jego przesłania, może być i jest interpretowane przez wiarygodne dla dokonywania takiej interpretacji gremia (także Komitet Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych), jako „sposób życia, oznaczający całość, kształt,

¹⁶ Zob. M. Tkacik, *Characteristics of Forms of Autonomy*, „International Journal on Minority and Group Rights” 15, 2008, s. 369–401.

¹⁷ Ibidem, s. 373 – art. 4 Deklaracji stanowi o autonomii, klasyfikowanej w narracji doktryny jako autonomia *legislacyjna*. Jej przejawem jest istnienie lokalnie wybieranych ciał ustawodawczych z wybieranymi samodzielnie, niezależnymi, od władzy centralnej, władzami stanowiącymi prawo, niezależnym sądownictwem, skupionym na implementacji prawa przedmiotowo właściwego dla regionu, jak i zdolność władzy lokalnej do pobierania podatków i ich alokacji w przestrzeni autonomii. Autonomię o takich parametrach Autor kwalifikuje jako *silną* autonomię *legislacyjną*.

sumę materialnych i duchowych aktywności i materialnych dokonań danej grupy społecznej różnej od innych grup”¹⁸, co w sposób naturalny sygnalizuje i autonomizuje fenomen ludności rdzennej.

Zbiór zatem praw ludności rdzennej (jak i należących od niej osób) służących uszanowaniu jej kulturowej odrębności/tożsamości we wszystkich tego ‘rdzennych’ wymiarach to:

– „prawo do zachowania i umacniania swoich własnych instytucji (...) kulturowych, jak również prawo do brania udziału, jeśli sobie tego życzy, w życiu (...) kulturowym Państwa” (art. 5); „prawo do przynależności do wspólnoty rdzennej (...) zgodnie z tradycjami i zwyczajami danej wspólnoty (...)” (art. 9); „prawo praktykowania i ożywiania swojej tradycji i zwyczajów” (art. 11); „prawo do zakładania i kontrolowania własnych systemów nauczania i instytucji nauczających w ich własnym języku, w sposób odpowiadający ich kulturowym metodom nauczania i uczenia się (art. 14); „prawo do promowania, rozwoju i zachowania swoich struktur instytucjonalnych i ich charakterystycznych zwyczajów, duchowości, tradycji, procedur, praktyk oraz, gdzie takowe istnieją – systemów prawnych lub zwyczajów, zgodnie ze standardami międzynarodowymi praw człowieka” (art. 34); „prawo do zachowania, kontroli, ochrony i rozwoju swojego dziedzictwa kulturowego, tradycyjnej wiedzy i kulturowo-tradycyjnych zwrotów, jak również przejawu swoich nauk, technologii i kultur, włącznie z zasobami ludzkimi i genetycznymi, nasion, leków, medycyny, wiedzy o właściwościach fauny i flory, tradycji przekazywanych ustnie, literatury, projektów, sportu i tradycyjnych gier oraz sztuk widowiskowych i plastycznych” (art. 31 (1)).

2.3. Uszanowanie pierwszeństwa ludności rdzennej do zajmowania i użytkowania ‘jej’ terytorium.

Zauważyć trzeba, że przywołana definicja ludności rdzennej, akcentuje i wskazuje, że dominującą cechą tej społeczności, wyróżniającą ją wśród wszelkich innych społecznych bytów dysponujących prawem do samostanowienia, jest jej organiczny od zarania związek z ziemią, przestrzennie dającym się określić obszarem, terytorium i jego zasobami. To te przestrzenie i ich bogactwo, które zajmują od niedającego się wyznaczyć żadną datą czasu, kształtowały ich tożsamość, sposób życia i sens społecznych relacji w jej obrębie. Poddane na linii czasu, bez swej zgody, narzuconemu wzorcowi życia społecznego determinowanego strukturą suwerennego państwa, pozbawione możliwości samodzielnego kształtowania w pełni swojej tożsamości, także w procesie czerpania z zasobów i bogactw ‘swej’ przestrzeni, zostają w tej właśnie perspektywie dostrzeżone na przełomie wieków. Próba odnalezienia zatem sprawiedliwej, w perspektywie praw człowieka, równowagi pomiędzy dyskryminującym ludność rdzenną w całym swym wymiarze

---

¹⁸ Zob. A. Yupsanis, *The Meaning of ‘Culture’ in Article 15 (1) (a) of the ICSCR – Positive Aspects of CESCR’s General Comment No 21 for the Safeguarding of Minority Cultures*, „German Yearbook of International Law” 15, 2012, s. 349, 357–366.

narzuconym 'państwowym –*inwazyjnym / kolonialnym* – etapem' doby przeszłej, a koniecznością zabezpieczenia jej uznanej podmiotowości, tożsamości w państwowych strukturach doby współczesnej, implikuje i inicjuje proces oddawania w naturalne władanie ziem i jej zasobów ich prawowitym, pierwotnym właścicielom – ludności rdzennej¹⁹.

Wymiar tego zwrotu ziem i jej zasobów określa następujący katalog praw ludności rdzennej: „prawo do zachowania i umacniania swoich charakterystycznych związków duchowych z przez nie tradycyjnie posiadanymi lub też w inny sposób przez nie zajmowanymi i utrzymywanymi ziemiami, terytoriami, wodami, morzami i innymi bogactwami naturalnymi.” (art. 25); „prawo do ziem, terytoriów i bogactw, które tradycyjnie należały do niej, były przez nią zajmowane, używane lub nabyte w inny sposób.” (art. 25 (1)); i towarzyszące mu prawo sprawowania kontroli nad nimi (art. 25 (2)); „prawo do zadośćuczynienia, włącznie z restytucją lub, gdzie jest ona niemożliwa, sprawiedliwą, należytą i godziwą rekompensatę za ziemię, terytoria i bogactwa naturalne, które były przez nie tradycyjnie posiadane lub zajmowane bądź używane w inny sposób, a które zostały skonfiskowane, zabrane, okupowane, używane lub zniszczone bez ich dobrowolnego, wcześniejszego i poinformowanego pozwolenia.” (art. 28); „prawo do konserwacji i ochrony środowiska oraz zdolności produkcyjnej ich ziem, terytoriów i bogactw naturalnych.” (art. 29 (1)); „prawo decydowania i rozwijania priorytetów i strategii rozwoju lub użytku swoich ziem lub terytoriów, jak również innych bogactw naturalnych.” (art. 32 (1)).

Przywołane Deklaracją prawa ludności rdzennej są (lub będą) urzeczywistniane w przestrzeniach (państwach), w których strony przywoływanego wcześniej dialogu są (lub będą) świadome sensu swoich ról, biegiem historii określonych, a Deklaracją rozpisanych. Proces urzeczywistniania praw ludności rdzennej w pewnych przestrzeniach (państwach) ma już miejsce i jego bieg może być postrzegany także, jako oczywisty zacyzyn przyjętych Deklaracją ustaleń. W innych zaś przestrzeniach (państwach), to Deklaracja, jej przesłanie będzie stymulowała proces odnajdywania się stron dialogu, jak i rozważanie skali i tempa urzeczywistniania praw ludności rdzennej.

---

¹⁹ S. J. Anaya, R. A. Williams Jr., *The Protection of Indigenous Peoples' Rights over Lands and Natural Resources Under the Inter-American Human Rights System*, „Harvard Human Rights Journal”, 14, 2001, s. 33–86.

3. Grenlandia a proces samostanowienia Inuitów

3.1. Przykładem przestrzeni państwa, w obrębie której odnotowujemy zaawansowany wymiar dialogu pomiędzy władzą państwa a ludnością rdzenną, jak i zaskakująco głębokie następstwa jego prowadzenia, jest relacja władz Królestwa Danii i Inuitów – ludności rdzennej Grenlandii²⁰.

Nawiązując do przywołanej definicji ludności rdzennej, Inuici są 'kontynuacją społeczności doby przedinwazyjnej i kolonialnej'. Inuici, zasiedlający przestrzeń Grenlandii w 4000 p.n.e. – 1000 n.e., u schyłku tego okresu poddani zostali procesom kolonizacji²¹. Prawnym i faktycznym podmiotem poddającym swej suwerenności całą skolonizowaną przestrzeń Grenlandii i jej społeczność – Inuitów – (była) jest Dania²².

3.2. Inuici są (stają się) – w dobie współczesnej – w pełni świadomym swych opisanych definicją ludności rdzennej cech i uprawnień podmiotem²³. Ich polityczna, podmiotowa autonomizacja w przestrzeniach państw Arktyki jest faktem i stałym procesem²⁴. Procesem, który w przestrzeni duńskiej obrazują następujące jej etapy.

3.2.1. Jego inicjacją jest przyznanie Grenlandii konstytucją z 1953 r. statusu przestrzeni autonomicznej. Grenlandia staje się „częścią Królestwa

---

²⁰ Inuici – licząca około 100 tys. społeczność – jest w arktycznej przestrzeni – obok Grenlandii (45 tys.) – także ludnością rdzenną Kanady (25 tys.), Stanów Zjednoczonych (30 tys. Alaska) i Federacji Rosyjskiej (1 500). Zob. <http://www.faqs.org/minorities/North-America/Inuits.html>

²¹ Orzeczenie w sprawie statusu prawnego Wschodniej Grenlandii (Dania v. Norwegia) – 1933 P.C.I.J. (Ser. A/B) No. 53 (5 Apr. 1935) – Ustalenia Trybunału w przedmiocie źródła władztwa państwowego w przestrzeni Grenlandii „[20] „According to the information supplied to the Court by the Parties, it was about the year 900 A. D. that Greenland was discovered. The country was colonized about a century later. (...) it was at that time that two settlements called Eystribygd and Vestribygd were founded towards the southern end of the western coast. (...) These settlements had disappeared before 1500.” [22] „In 1380, the kingdoms of Norway and Denmark were united under the same Crown; the character of this union, which lasted until 1814, changed to some extent in the course of time (...) during this period Greenland, in so far as it constituted a dependency of the Crown, should not be regarded as a Norwegian possession. [23] The disappearance of the Nordic colonies did not put an end the King's pretensions to the sovereignty over Greenland”.

²² Ibidem.

²³ Zob. C. Pelaudeix, *Inuit Governance in a Changing Environment; A Scientific or a Political Project*, [w:] *What Holds The Arctic Together*, red. C. Pelaudeix, A. Faure I R. Griffiths, Paris, L'Harmattan 2012, s. 67–83; Zob. też. E. Bielawski, *Inuit indigenous knowledge and science in the Arctic*, [w:] *Human Ecology and Climate Change: People and Resources in the Far North* – [red.] David Lawrence Peterson, Daryll R. Johnson, Taylor & Francis 1995] s. 219–227.

²⁴ ICC (The Inuit Circumpolar Council) powstała w 1977 r. i jest międzynarodową organizacją ludności rdzennej reprezentującą Inuitów żyjących w Arktycznych rejonach Alaski, Kanady, Grenlandii i rosyjskiej Czukotki. Organizacja – analogicznie do innych NGO's – posiada – od 1983 r. – status konsultatywny w (Rada Gospodarczo-Społeczna) Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Danii”, jak stanowi paragraf 1 Konstytucji²⁵. Przestaje zatem być Grenlandia, w tym momencie, duńską kolonią²⁶.

3.2.2. Utrwalająca się po 1953 r., we współczesnym tego wymiarze samodzielność polityczna Inuitów, jak i gospodarcza przestrzeni Grenlandii, zmierzają do przeprowadzenia w latach 1975–1978 procesu zakończonego przyjęciem, aprobowanego w drodze referendum a przyjętego przez Parlament Królestwa Danii w 1979 r. *Home Rule Act*²⁷ [dalej: Ustawa 79]. Akt ten przewidywał ustanowienie w Grenlandii – w obrębie jej społeczności, będącej jak sam stanowił, ‘odrębną społecznością w obrębie Królestwa Danii’ (Rozdz. I ust. 1 (1)) – lokalnego parlamentu (*Landsting*) i administracji kierowanej przez lokalny rząd (*Landsstyre*) oraz przyznawał władzy lokalnej szerokie przedmiotowe uprawnienia, z wyłączeniem materii bezpieczeństwa, polityki zagranicznej, wymiaru sprawiedliwości i policji. Jakkolwiek narracja Ustawy 79 może być postrzegana *prima facie* jako refleks pogłębiania i doskonalenia administracyjnej struktury państwa służącej dyslokacji uprawnień w jego obrębie, szanującym specyfikę części jego terytorium, to siłą faktów²⁹, jej przyjęcie faktycznie autonomizuje politycznie Inuitów i ‘ich’ Grenlandię w obrębie Królestwa Danii, a niemal wprost, ‘imiennie’, stanowią o tym art. 8

. 9

Art. 8 (1), który stwierdza, iż „Ludność zamieszkująca Grenlandię ma podstawowe prawo do zasobów naturalnych Grenlandii” i art. 9 (1) stwierdzający, iż w sferze publicznej „Grenlandzki jest podstawowym językiem.”

²⁵ Paragraf 1 konstytucji „Niniejsza ustawa zasadnicza obowiązuje we wszystkich częściach Królestwa Danii.” Zob. www.hardenfelt.com

²⁶ Odrębność Grenlandii, części Królestwa Danii, akcentuje konstytucja także przyznaniem reprezentantom Grenlandii (obok reprezentantów Wysp Owczych) dwóch miejsc w Parlamencie (*Folketing*) (§ 28 konstytucji).

²⁷ *Home Rule* – „To prawo do lokalnego samorządu obejmującego uprawnienia do normowania ochrony zdrowia publicznego, bezpieczeństwa, opieki społecznej, zezwoleń, opłat i nakładania podatków.”; „*Home Rule* oznacza władzę rządu lokalnego wyłączającą wkroczenie rządu [centralnego] w jego działania. Zakres jego uprawnień jest poddany ograniczeniom przewidzianymi konstytucją i ustawami” zob. <http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/home+rule>

²⁸ Zob. *Greenland Home Rule Act 1978* – <http://www.faqs.org/minorities/Appendices/The-Greenland-Home-Rule-Act-Act-No-577-of-29-November-1978-Extracts-html> Zob. też. H. Hurst, *Autonomy, Sovereignty, and Self-Determination; The Accommodation of Conflicting Rights*, University of Pennsylvania, 1990, s. 341–346; F. Harhoff, *The Status of Indigenous Peoples under International Law: Greenland and the Right to Self-Determination*, Canadian Yearbook of International Law, 32, 1994, s. 248–252.

²⁹ Ich miarą pozostaje odnotowanie dwóch faktów. Pierwszego, iż 85 % ludności Grenlandii to Inuici i drugiego – skali pozytywnego głosowania w referendum na rzecz politycznego usamodzielnienia Grenlandii w 1978 i 2008 r., odpowiednio 63% i 75% .

³⁰ Zob. *Act on Greenland Self-Government* – http://www.stm.dk/multimedia/GR_Self-Government_UK.doc

3.2.3. Etap kolejny to – poprzedzone także referendum – przyjęcie ustawy nowelizującej *Home Rule Act* z 1979 r. To akt przyjęcia w dniu 12 czerwca 2009 r. *Act on Greenland Self-Government*³⁰ [dalej: Ustawa 09]. Ustawa 09 – wolą duńskiego suwerena – definitywnie autonomizuje podmiot ludności rdzennej, Inuitów i ‘ich’ przestrzeń, Grenlandię, nie tylko w porządku konstytucyjnym Królestwa Danii, ale – co należy podkreślić – akcentuje wprost prawno-międzynarodowy wymiar podjętej decyzji i uszanowanie nią praw ludności rdzennej. Sygnalizuje to Preambuła Ustawy 09, a potwierdzają jej dalsze, szczegółowe postanowienia. Preambuła stwierdza – „Uznając, iż ludność Grenlandii jest ludem w rozumieniu prawa międzynarodowego dysponującego prawem do samostanowienia, Ustawa oparta jest na woli utrwalania równości i wzajemnego szacunku we współdziałaniu Danii i Grenlandii. Przyjęta ustawa jest pochodną umowy zawartej pomiędzy równymi sobie partnerami – rządami Grenlandii i Danii.”

Ustawa 09 – obok dalszego rozszerzenia przedmiotowego uprawnień władz grenlandzkich m.in. o wymiar sprawiedliwości³¹ – mając na uwadze przywołane Deklaracją prawo ludności rdzennej do „(...) ziem, terytoriów i bogactw, które tradycyjnie należały do niej, były przez nią zajmowane, używane lub nabyte w inny sposób” (art. 26 (1)); a także sprawowania kontroli nad nimi (art. 26 (2)), potwierdza prawo Inuitów do ‘bogactw Grenlandii’. Stwierdza to wprost klauzula stanowiąca, iż „Dochody z eksploatacji zasobów mineralnych w Grenlandii będą przypadają Grenlandzkim władzom samorządowym” (art. 7.1) i uściślająca formuły tych dochodów klauzula art. 7 (2). Zaś rozdział 3 Ustawy 09, którego częścią jest art. 7, zatytułowany „Relacje gospodarcze pomiędzy Władzami Grenlandzkiego Samorządu a Rządem Danii” – normuje szczegółowo następstwa realizacji tego prawa w kształtowaniu porządku finansowego Królestwa Danii.

3.2.4. Istotnym dalszym sygnałem politycznej samodzielności Inuitów i ‘ich’ Grenlandii są uszczegółowione i rozbudowane Ustawą 09 r. w stosunku do unormowań przyjętych w 1979 r. reguły – oryginalne na gruncie obu Ustaw *duńskie rozwiązania* – określające zakres uprawnień, udziału władz Grenlandii w kształtowaniu relacji międzynarodowych Królestwa, które przedmiotowo dotyczą interesu (-ów) Grenlandii.

Ustawa 79 ustanawiała i akcentowała obowiązek prowadzenia rozmów i konsultacji pomiędzy władzami lokalnymi Grenlandii a rządem centralny i *vice versa*, gdy odpowiednio, te pierwsze normują prawem lokalnym mate-

---

³¹ Charter 1 The Self-Government Authorities and the Courts

1. The Greenland Self-Government authorities shall exercise legislative power in the fields of responsibility taken over. Courts of law are established by the Self-Government authorities shall exercise judicial power in Greenland in all fields of responsibility. Accordingly, the legislative power shall lie with *Inatsisartut* [Greenland Parliament], the executive power with *Naalakkersuisut*, and the judicial power with the courts of law.

rie, „które byłyby zasadniczej wagi dla międzynarodowych relacji Królestwa” (art. 11 (1) i (2)), te drugie zaś, gdy zawierane przez Danię traktaty (jak i decyzje podejmowane w łonie Wspólnoty Europejskiej) „w szczególności sposób oddziaływałyby na interesy Grenlandii” (art. 15).

Ustawa 79 stanowiła także o organizacyjnym, a merytorycznie istotnym z uwagi na grenlandzkie interesy w danym państwie, możliwym udziale przedstawicieli władz Grenlandii: (i) w składzie misji dyplomatycznych Danii w tych państwach; (ii) udziale w procesie negocjacyjnym z państwem tym prowadzonym oraz (iii) prowadzeniu negocjacji przez przedstawicieli władz Grenlandii bezpośrednio w przypadkach, gdy dotyczą one „materii będących przedmiotem szczególnego zainteresowania Grenlandii” (art. 16).

Ustawa 09 potwierdza przyjęte w 1979 r. reguły, jak i istotnie rozwija parametry międzynarodowej aktywności władzy wykonawczej Grenlandii i jej relacji wobec władzy centralnej, rządu Danii. Czyni to w Rozdziale 4, zatytułowanym „Sprawy Zagraniczne”.

Podkreślając na wstępie potrzebę honorowania w międzynarodowej aktywności Stron wartości godzenia „interesów Grenlandii, jak i interesów Królestwa Danii” (art. 11 (2)) Ustawa 09 – co jest novum – akcentuje zasadniczą samodzielność władz Grenlandii w negocjowaniu i zawieraniu ‘w imieniu Królestwa’ traktatów z państwami i organizacjami międzynarodowymi w sprawach „wyłącznie dotyczących Grenlandii” i należących do materii, za których normowanie odpowiadają” (art. 12 (1, 5, 6)).

Przywołany jest – w art. 13 i jego czterech klauzulach – ukształtowany już obowiązek informowania rządu Grenlandii [*Naalakkersuisut*] przez rząd Danii o zamiarze negocjowania „porozumień pod rządami prawa międzynarodowego, które są szczególnej wagi dla Grenlandii.”, a także poddania wynegocjowanego porozumienia rządowym konsultacjom przed jego ostatecznym zawarciem. Akt konsultacyjny wyczerpuje form rządowej współpracy. Polegać ona może na prowadzeniu części negocjacji przez reprezentantów *Naalakkersuisut*, ale także na – co jest nowym rozwiązaniem – zwieńczeniu etapu negocjacji, złożeniem pod porozumieniem podpisów obu podmiotów negocjujących po stronie duńskiej. Mając na uwadze te właśnie ‘szczególnej wagi dla Grenlandii’ porozumienia, Ustawa 09 stanowi także – co jest zupełnie nową jakością – iż, „Gdyby Rząd uważał za konieczne zawrzeć takie porozumienie bez zgody *Naalakkersuisut*, to w najszerszym możliwym zakresie, nie będzie ono skuteczne wobec Grenlandii.”

Ustawa 09 przewiduje także – co akcentuje szczególnie mocno samodzielność Grenlandii w międzynarodowym obrocie – iż, „Gdy statut organizacji międzynarodowej dopuszcza możliwość uzyskania innym podmiotom niż państwa i związki państw samodzielnego członkostwa, rząd może, na prośbę *Naalakkersuisut*, zdecydować o przedłożeniu i wsparciu takiego wniosku Grenlandii, gdy będzie to zgodne z konstytucyjnym statusem Grenlandii” (art. 14).

Ustawa 09 powtarza przyjęte w 1979 r. warianty udziału w służbie dyplomatycznej przedstawicieli rządu Grenlandii (art. 15), a także podkreśla konieczność kształtowania porządku prawnego Grenlandii w pełnej zgodzie z zobowiązaniami międzynarodowymi Królestwa (art. 16).

Przyjęte rozwiązania, akcentujące znaczącą samodzielność, autonomię władz Grenlandii w kształtowaniu prawem, także umowami międzynarodowymi, spraw „wyłącznie dotyczących Grenlandii” czy też spraw, „które są szczególnej wagi dla Grenlandii” w obrocie międzynarodowym Królestwa Danii, trudno łączyć *prima facie* z aktem samostanowienia *wewnętrznego* ludów. W istocie swej jednak, realizowane z uszanowaniem pełnej zgodności, harmonii duńskiego i grenlandzkiego interesu, wyznaczają możliwy i naturalny – ‘międzynarodowy’ wymiar – sygnalizowanego art. 1 Międzynarodowych Paktów – aktu ‘swobodnego kontynuowania swego rozwoju gospodarczego, społecznego i kulturalnego’ przez samostanowiące o sobie *w obrębie państwa* ludy.

3.2.5. Na tle przeprowadzonej analizy (porównania) unormowań Ustawy 79 i Ustawy 09, zupełnie nowatorski natomiast jest zapis Rozdziału 8 tej ostatniej, zatytułowany „Grenlandii dostęp do Niepodległości”. Przewiduje on – w art. 21 – iż decyzję o niepodległości Grenlandii „podejmie lud Grenlandii” w drodze referendum, zaś formalizacja niepodległościowego procesu będzie następstwem porozumienia, umowy rządu Królestwa i rządu Grenlandii, inicjującym jego bieg i akceptacji pozytywnego wyniku referendum – zgodą – Parlamentu Królestwa Danii.

4. Przeprowadzona konfrontacja fenomenu ludności rdzennej, zapisów Deklaracji i ustawowych rozwiązań duńskich dotyczących Grenlandii i jego ludu, a także międzynarodowych następstw ich przyjęcia, daje podstawę do sformułowania następujących wniosków:

1. Podmiotem autonomicznym w kręgu społeczności krajowych ponad połowy współczesnych suwerennych państw jest ludność rdzenna. Społeczność Danii jest tego przykładem.

2. Pojęcie ‘ludności rdzennej’ współcześnie, już w narracji Karty Narodów Zjednoczonych, dopełnia w Państwach które ludność ta zamieszkuje, opis znamion szczegółowych jego obywateli, pozwalających na uprawnione ich różnicowanie. W przypadku Danii zatem stwierdzić można w uprawnionym (mając na uwadze zamieszkującą Królestwo Danii społeczność) uproszczeniu, że obok duńskiej obywatelskiej – narodowej – większości, południową Jutlandię zamieszkują Duńczycy, stanowiący klasyczną ‘mniejszość narodową niemiecką’, Grenlandię zaś Inuici będący ‘ludnością rdzenną’.

3. Perspektywa politycznej autonomizacji obywatelskiej społeczności ‘ludności rdzennej’ i uznania także jej ‘terytorialnego’ samostanowienia w obrębie państwa – tj. ‘zajmowania dziedzicznych ziem lub co najmniej ich części’ – jest przesłanką do ukształtowania – także za sprawą geograficznych

cech dziedzicznych ziem – nie tylko administracyjnej, lecz także konstytucyjnie usankcjonowanej politycznej samodzielności – autonomii – tych przeszczerzeni. Wyrazem tego są duński *Home Rule Act of 1979* i *Act on Greenland Self-Government 2009*.

4. Podmiotowa samodzielność ludności rdzennej, w tym jej oczywista tak potencjalna, jak i faktyczna w przypadku Inuitów, wiedza i rola w normowaniu także narastających wyzwań ochrony naturalnego środowiska, uzasadnia i tłumaczy ich uczestnictwo i udział w normowanej prawem międzynarodowym, tak powszechnej, jak i regionalnej debacie³². Uczestnictwie, którego sensu w pełni nie oddają definicje ról i funkcji NGO's, czy też opisanie aktywności Inuitówi ich tożsamości terminem 'non-stateactor'.

5. Rozdział 8 Ustawy 09 jasno sygnalizuje, iż pojawia się oto *de facto* na liście uznanych w prawie międzynarodowym nowy kontekst ich powstawania. Rzecz nie w formie czynienia tego. Przyjęta Ustawa implikuje możliwość dokonania aktu secesji Grenlandii za zgodą zainteresowanych stron. Natomiast mając na uwadze klasyczne dla biegu historii nowożytnej przesłanki procesów powstawania państw, tj. powstawanie państw z woli narodów oraz powstawanie państw z woli ludności obszarów powierniczych i niesamodzielnych, w pełni polityczne (państwowe) usamodzielnienie ziem ludności rdzennej byłoby (będzie) nową jakością w kształtowaniu mapy politycznej świata doby współczesnej³³.

INDIGENOUS PEOPLE – RIGHT TO SELF-DETERMINATION – GREENLAND

Key words: indigenous peoples; indigenous peoples right to self-determination; Greenland legal status

Summary

The phenomenon of 'indigenous peoples' and their rights had not been the matter regulated by international law until the turn of the centuries. The United Nations General Assembly Declaration on the Rights of Indigenous Peoples adopted in 2007 has become the manifestation

---

³² Rada Arktyczna (*The Arctic Council*) – ustanowione Deklaracją z Ottawy w 1996 r. z inicjatywy Kanady – międzyrządowe forum, podejmujące na bazie konsensusu ustalenia w przedmiocie Arktyki – jej rozwoju we wszelkich wymiarach. W pracach forum uczestniczą: Kanada, Dania, Finlandia, Islandia, Norwegia, Federacja Rosyjska, Szwecja i Stany Zjednoczone. Unikalną cechą Rady Arktycznej jest włączenie – o statusie stałych członków (Permanent Participants) przedstawicieli ludności rdzennej tj. Aleutów (*Aleut International Association – AIA*), Atabasków (*Arctic Athabaska Council – AACI*), Inuitów (*Inuit Circumpolar Council – ICCI*), Gwinczów (*Gwinc'h'in Council International – GCI*), Rosyjskiego Stowarzyszenia Ludności Rdzennej Północy (*Russian Association of Indigenous People of the North*) i Rady Ludności Saami.

³³ Zob. M. Nuttal, *Self-Rule in Greenland – Towards the World's First Independent Inuit State?*, „Indigenous Affairs”, 2008, 3–4, s. 64–70.

---

of the changes taking place. The unique features of indigenous peoples determine their exceptional rights, and the Declaration proves and elaborates on those. Amongst others, the Declaration accentuates: rights to the land – with which the peoples' bond dates well back to the pre-colonial era, and the right of independent participation in the social life of a state in all its aspects, such as exercising the right codified in Article 1 (2) of the United Nations Charter – the right to self-determination. Practical expression of the process of materialization of the self-determination, along with detailed rights of the indigenous peoples as set out in the Declaration, is the evolution of the legal status of Inuit – the indigenous peoples of Greenland – and the construction of the political autonomy of Greenland's space within the constitutional provisions of the Kingdom of Denmark. Indication of the aforementioned are the norms of the Danish law analyzed in the present paper – *the Home Rule Act of 1979* and *the Act on Greenland Self-Government of 2009*.